

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, »Narodni dom«, I. nadstr. — Telefon: šte. 77.

Izhaja vsako soboto. Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene na razpolago v upravi.

Naloga stranke.

Tvorne sile človeka streme stalno za ciljem, ki ga lahko označimo kot cilj vsega človeštva; kakor rdeča nit se vleče skozi zgodovino vseh narodov na zemlji in skozi zgodovino razvoja vsakega človeka posebej (hrepnenje po svobodi). Za vsakim velikim ali manjšim gibanjem, ki ga je zgodovina zabeležila, vidimo to zahtevo posameznika ali združenja — stranke. Sužnji so se upirali, trpeli in umirali za svobodo. Podložni kmeti so krvaveli in umirali za svobodo. Narodi so žrtvovali in še žrtvujejo življenje svojih sinov v bojih za svobodo. Posameznik žrtvuje za največjo dobroto človeka, za svobodo, to kar je manj vredno: svojo srečo in srečo svoje rodbine, svoje zdravje in celo svoje življenje. Življenja tisočev, milijonov mladih, lepih ljudi so se duševno in telesno žrtvovala v stremljenju po dosegu svobode.

To je prvotni in takorekoč edini cilj vsake organizacije, vsake stranke. Svoboda! Ne samo svoboda v narodnostnem, v političnem oziru, temveč tudi svoboda v gospodarskem, kulturnem in socialnem oziru. To je osnovna točka programa vseh strank in je manj ali bolj jasno izraženo v vseh strankarskih programih.

Svoboda posameznika pa nahaja vedno svojo mejo v svobodi drugega posameznika. In sredstvo za spojitve in udejstvitev skupnih koristi, ki ne predstavljajo nič drugega kot organizirano stremljenje po svobodi, to so danes stranke.

Dr. Beneš, zunanji minister Češko-slovaške republike pravi v svojem »Strankarstvu«: Stranke so danes edino sredstvo za uresničenje demokracije. In dejansveno vidimo, da je vsa borba za politično, gospodarsko in kulturno svobodo danes vezana na stranke, z drugimi besedami: stranke so danes nositeljice boja za ves politični, socialni in gospodarski napredek.

S tem je dana naloga strank. Boj za doseg ciljev, kakor so začrtani v programu, to je bistvo vsake stranke. Kako naj stranka ta cilj doseže?!

Kdor hoče odgovoriti na to vprašanje, se mora zavedati, da stremjenje človeštva v bodočnost ni enotno. Enotno je le stremjenje vsega človeštva po svobodi, toda meje, ki medsebojno omejujejo to svobodo si predstavlja vsak drugače. In ljudje, ki imajo enotno nazorje glede te omejitve, se združijo v

stranke, kot sredstvo za doseg svojih ciljev.

Bistvo demokracije je, da se mora manjšina podvreči večini. V vsem življenju! Tako v narodu kot v stranki, v vasi, kot v državi. In to bistvo je vzrok taktike strank.

Kaj je taktika? Nič drugega, kot hotena pot k cilju. Kot je zgoraj povedano, ne pozna svet enotnega naziranja glede medsebojne omejitve posameznika in stanov. Vsak si te omejitve predstavlja po svoje in ljudje približno istega mišljenja, se združujejo v stranke. Stranka pa, ki hoče dovesti stremljenja v njej združenih posameznikov do udejstvitve, mora iskati pota, po katerih lahko do nje dospe. In iskanje teh potov, to je taktika.

Vsaka stranka ima svoj program, v katerem ima začrtan maksimum svojih hotenj. Ta maksimum, popolno uresničenje strankinih programatskih zahtev, pa se z malimi izjemami ne da nikdar uresničiti na enkrat in takoj. Praviloma se cilji vsake stranke uresničujejo postopno, polagoma, korak za korakom. Izjeme so revolucije, v katerih lahko ena stranka v navzkrižju z demokratičnimi načeli udejstvi svoj program na enkrat v nasprotju z ostalimi, mogoče številnejšimi strankami. Toda to so izjeme. Pravilo življenja pa je kompromis, dogovor, sodelovanje. Cesar ni mogoče doseči sam in na enkrat, to se dosega skupno in postopoma. To velja tako za posameznika, kot za stranke.

Cilj vsake stranke je uresničenje njenega programa, ki predstavlja ono končno točko, katero hoče skupina, torej stranka, doseči. Kot že rečeno, tega končnega cilja ni mogoče vedno doseči niti naenkrat niti popolnoma. S tem pa ni rečeno, da je stranka odveč, da stranki sploh ni treba delati za uresničenje svojih končnih ciljev. »Vse, ali ničesar!« tukaj ne sme veljati. Če ni mogoče takoj, potem je mogoče polagoma, če ni mogoče vsega, se mora skušati doseči vsaj nekaj. Realna politika stranke mora hoteti vedno dosegljivo, zavedajoč se pri tem, da se bliža z vsako delno uresničitvijo svojemu končnemu cilju. In zopet velja isto pravilo za posameznika, kot za stranko: Cesar ne more doseči sam, lahko doseže v sodelovanju. In sodelovanje je vedno dolžnost, za posameznika kot za stranko, kadar nedostajajo lastne moči. Tako zahteva realno življenje.

Sedem let.

Prošli terek se je v naši državi čimci praznovati praznik našega državnega ujedinjenja. Sedem let je minulo ta dan, odkar so zastopniki Slovencev in Hrvatov izjavili takratnemu regentu, sedanjemu kralju Aleksandru voljo slovenskega in hrvatskega naroda po skupnem življenju v skupni nerazdružljivi državi.

Sedem let je preteklo, odkar živimo sedaj Slovenci, Hrvati in Srbi v skupni državni zajednici. In prav je, če se ob tej priliki ozremo nazaj na teh sedem let in pogledamo, kaj smo tekom te dobe v novi državi dosegli in kaj zamudili, v koliko smo v svojih stremljenju uspeli in v koliko pogrešili, ker iz preteklosti se moramo učiti za bodočnost.

Prvo, kar moremo in moramo povdariti na tem mestu, je razveseljivo dejstvo, da je naša skupna državna ideja, ideja skupne nerazdružljive državnosti zmagala na celi črti, da je ta ideja našla pot do zadnje gorske vasi, da živi danes v srcu najširših slojev našega državnega naroda. Prav tako pa tudi vidimo, da so ostali Slovenci, Slovenci, Hrvati in Srbi ter da niti Slovenci, niti Hrvati, niti Srbi niso pripravljeni opustiti svojih posebnih narodnostnih, kulturnih in socialnih vrednot v svrhu ustvaritve nove enotne jugoslovanske narodnosti. In organizacije in stranke, ki so propagirale in operirale s to fiktivno, navidezno jugoslovansko narodnostno nacijo, so zgubile na moči in obsegu. Ker je dejansveno dogajanje, praktično življenje pokazalo, da je za razvoj države pač potrebna jasna in močna zavest državne skupnosti, da pa je za ta razvoj prav vse eno, ali se smatrajo Slovenci, Hrvati in Srbi

za narodnostno en ali tri narode. Ker država zahteva rešitve in dobre ureditve predvsem gospodarskih, socialnih, splošno kulturnih vprašanj, zahteva dobro in točno poslušajočo upravo, zdrave finance in pravilno ter štedno narodno gospodarstvo in za to je prav vse eno ali obstoji državno prebivalstvo iz ene same ali večih narodnosti.

Kako pa je s temi gornjimi vprašanji, kaj se je v tem pogledu storilo tekom sedmih let našega državnega obstoja. Če hočemo biti odkritosrčni, potem moramo reči in priznati, da malo, zelo malo. Boj, ki se je vodil za in proti nasilnemu narodnostnemu ujedinjenju, je v taki meri izrpal narodove tvorne sile, da se je pozabljalo na najvažnejša vprašanja. Ni še rešeno uradniško vprašanje, ni zadovoljivo rešeno invalidsko vprašanje, zamaženo čakajo na zboljšanje svojega položaja staroupokojenci, še vedno vzbujajo upravičeno ogorčenost celih pokrajin neenakost obdavčenja in še vedno povzročajo neenakost zakonov v vseh ozirih pravno zmedo. Vsa ta vprašanja so še nerešena in povzročajo upravičeno nezadovoljstvo prebivalstva, ki trpi vse te neurejenosti.

Sporazum med večinsko stranko Hrvatov in večinsko stranko Srbov, med radičevci in radikali je potisnil boj za ustavno obliko naše države za enkrat v ozadje in vsled tega je upati, da bo sedaj skupščinsko delo hitreje napredovalo, ter da se bo gornjim, za razvoj države življenjskovažnim vprašanjem posvečalo v bodoče več pažnje. Napačno pa bi bilo misliti, da je ustavni spor za vedno odstavljen z dnevnega reda. Gotovo se bo v sejah v oni obliki zopet obnovil in pričakovati je, da se bo v doglednem času tudi tukaj našel način prikriti

ustavo tako, da bo čim bolj odgovarjala koristim vsega prebivalstva.

Dasi pa se je, kot smo pokazali zgoraj, storilo pri nas tekom sedmih let mnogo, mnogo premalo — to vidimo posebno, če pogledamo na zakonodajno delo zadnjih sedmih let v bratski Češko-slovaški republiki — je vendar naravno bogastvo naše države omogočilo precejšnjo konsolidacijo naših notranje in zunanje političnih razmer. Tudi naše zunanje politične razmere so, vsaj formalno, v redu, dasi se niso vedno uredile nam v prilog, temveč večkrat v našo veliko moralno in materialno škodo. Tudi v tem oziru bo treba v bodoče mnogo, mnogo sistematičnega dela, da se popravi, kar se še popravi in da in da se

dovoljno pripravimo na dogodke, ki prihajajo.

Če k koncu resimiramo, kljub temu, da politično odločujoči krogi v zadnjih sedmih letih nikakor niso izpolnili upanj, ki jih je nanje upravičeno lahko stavljala mlada država, predstavlja ta vendar danes konsolidirano državno silo, ki se jo mora hote ali ne hote vpoštevati tudi v meddržavnem življenju. In kar je glavno: naša država ima vse pogoje za nadaljni zdrav razvoj k prvi jugovzhodno-evropski velesili in to mesto bo zavzela, če se bodo njeni vodilni krogi znali učiti iz preteklosti in če se bodo v bodočnosti izogibali napak, ki so dosedaj ovirale naš napredek.

Volitve v delavsko zbornico.

Del. zbornica ni od danes. Že lep čas obstoja in že lepe uspehe je dosegla, akoravno ni mogla radi finančnih ovir napraviti vse to, kar bi bilo njena dolžnost. Že štiri leta imamo delavsko zbornico, a vse ta čas ni »Slovenec« o njej napisal niti tretjino tega, kar je napisal v zadnjem času. Kar naenkrat je klerikalnem delavski zbornici zrasla k sru in tople besede piše o njej. Ker pa »Slovenec« ne zadostuje, se je angažiral tudi »Domoljub« in drugi krščanski listi, ki kar tekmujejo v tem, kdo bo delavstvu bolj razjasnil kaj je delavska zbornica in kakšen je njen namen. Pri tem gospodje tudi ne skrivajo dejstva, da jim ni za institucijo kot tako, temveč, da bi tudi to institucijo radi dobili v krščanske roke in jo odtegnili iz delavskih rok. Če bodo to dosegli, je vprašanje zase. Mi upamo, da se delavstvo ne bo dalo varati po lepo donečih obljubah in dopustilo, da se tudi v to edino delavsko institucijo naselijo brezposelni kaplani in dosluženi kanoniki, temveč bodo ohranili to institucijo delavstvu. Parola vsega delavstva mora biti: Delavsko zbornico — delavcem.

Razpis volitev je tukaj in že se pričenjajo predpriprave za te volitve. Strokovne organizacije se pripravljajo za bodoči boj, ki bo po našem mnenju lahak. Predvideni sta dve kandidadni listi in sicer ena klerikalna in druga lista Združenih delavskih strokovnih

zvez, kjer nastopita ujedinjena strokovna organizacija Strokovne komisije in naša Zveza. Delavstvu ne bo težka izbira, ker se bo gotovo vsakdo izrekel za edino pravo delavsko listo, ne pa za ono, ki bi pod firmo krščanstva pozneje izročila zbornico kapitalistom. Mi že danes opozarjamo vse naše člane, da bo stroga dolžnost, glasovati za skupno listo in za njo agitirati.

Kdor se štiri leta ni brigal za zbornico, naj tudi sedaj pusti to skrb drugim. Edini šlager, ki ga SLS uporablja kot reklamo za se, je ta, da je zbornica dobila kredit šele pod Davidovičev vladno. Taka samohvala, ki ni na mestu, ne bo mnogo koristila SLS, ker je bila dolžnost vlade, da izvede to, kar zakon jasno predpisuje. Minister za socialno skrb takrat ni bil Korošec, temveč Behnen, ki menda ni iz vrst SLS. Da se je pa zbudil in dal zbornici kar ji gre, je menda zaslug faktorjev sedanje delavske zbornice in pa centralnega tajništva v Beogradu, ki so na vsakokratne vlade pritiskali z vso silo in zahtevali svoje. Pa to ne bodo iznosili, ker »lastna hvala, cena mala.«

Delavstvo, posebno pa naše članstvo, opozarjamo na bodoče volitve v delavsko zbornico, katerim naj posvetijo to pažnjo. V boj gremo na eni listi, v skupni fronti in s parolo: **Delavsko zbornico — delavcem.**

Država in njena plača.

Krizo v vprašanju javnih nameščenec je prevzela naša država že od Avstrije. Ko je padel v tej stari Avstriji federalizem, ki je v svojem sistemu dajal tudi uradnikom gospodski kruh, je bila država postavljena pred povsem nove naloge, ki jim s starim uradniškim aparatom ni bila kos. Vsled tega si je razmeroma poceni ustvarila novo upravno armado. Ljudje so spočetka radi stare, toda še mrtve slave še želi služiti cela leta zastoj, samo da bi enkrat dobili kako državno službeno mesto, na katero je čakalo deset in več pretendentov. In avstrijska uprava, kateri se mora priznati, da je znala upravljati, je kmalu uvidela, da je treba močnejše vabe, če se naj dobi zadostno število novih moči za državno službo. In to vabo je našla v stopnjah službene pragmatike, ki jih je uveljavila z dobrohotno gesto, da gre za zagotovitev minima. Toda na žalost se je brzo pokazalo, da je ta minimum pravzaprav maksimum, kar more državni nameščenec doseči. Toda službena pragmatika je vseeno izpolnila svoj nalog in dosegla zanesljivo poslovanje ljudi, katerih meza ni bila ravno v pravem razmerju z njihovim delom. In že tukaj se je pričela danes komaj še popravljava beda javnih nameščenec. Državni uradnik, za fevdalnih časov velik gospod, je pričel padati od stopnje do stopnje in se je od stopnje do stopnje bolj približeval proletarijatu, ker ga je država ogoljufala za del njegove plače. Nameščenec, navezan na to, kar je dobil iz plačnega vsakega prvega, je čim dalje težje prenašal naraščajočo draginjo. Pri vsaki povišici plače je uvidel, da ima manj, nego je imel njegov prednik na istem mestu pred desetimi leti. Na njegov klic po zboljšanju pa se je odgovarjalo: mnogo vas je. Uradnikov je bilo mnogo, radi vedno rastočih agend države čimdalje več, denarja pa je bilo malo, da, čimdalje manj. Na desetodstotno zboljšanje plače je prišlo dvajsetodstotno podražanje življenjskih potrebščin. Plačevalo se je po pragmatiki, ne po izvršenem delu in življenjskih potrebah. In vsled tega se je pričelo delati po uradnih urah in ne po delovnih ciljih.

Nesorazmerje med delom in plačo je pričelo med vojno skokoma rasti in je doseglo svoj višek v prvih letih naše nove države. Spočetka je bil javnim nameščenci zavel nov duh svobode in radosti, da delajo za lastno narodno državo. Dotedanji pragmatikalni nameščenci so se zavedali častne funkcije, da so pooblaščenec lastne države in nositelji njenega prospeha. Toda na žalost država ni izpolnila svoje dolžnosti napram njim.

Proti najnujnejšim klicem drž. nameščenec za odpuščanje v neznosni bedi se je stavljala vedno finančna nemogočnost. In niti tedaj si ni nikdo stavil jasnega vprašanja: koliko je vredno dobro uradniško delo in koliko potrebuje javni nameščenec za življenje, za izobraženega človeka vredno življenje? Padanje valute je poslabšalo gnetno stanje uradniških rodbin do neznosnosti. Plače, zadoščajoče še pred vojno komaj za zelo umirjeno, solidno življenje, niso vsled splošne draginje zadoščale niti za životareneje več. In vse do danes ni razmerje med delom nameščenca in plačo niti od daleč uravnovešeno in dolgovni iz najslabših časov leže kot mora na prsih državnega nameščenca. Da niso nameščenci zabredli v še večjo bedo, da so sploh mogli preživeti sebe in svoje, za to je treba vzroka iskati v dejstvu, da se je nameščenec sam, in kdorkoli je mogel v njegovi rodbini, poprijel postranskega zaslužka, pa naj je bilo to za njegovo zdravje škodljivo ali ne. Za večino nameščenec je še danes osemurni delovni čas nedosegljiv ideal. Dela dnevno deset ur in več in to pod pogoji, ko pljuča ječe od tesnobe, ko se telo krivi in umira vsled pomanjkanja gibanja in se živi prenapenjanja do uničenja. To je temna senca današnjega življenja rodbin državnih nameščenec in ta senca pada tudi na državo.

Ker državni nameščenec (učitelj) je ostal v vsej svoji bedi še vedno pooblaščenec države in je še vedno nositelj upanja vsega onega novega, kar hočemo imeti v svoji državi. In naj bi bila naša državna misel živejša, nego je, naj bi naša goreč odmev v vseh razredih in skupinah naroda,

ELITNI

KINO MATICA

LJUBLJANA

Kongresni trg

med delavci kot kmeti, med obrtniki kot trgovci, v umetniških kot znanstvenih krogih — vse to more tvoriti močno in zdravo državo le tedaj, če je tu klet pravilne ter zdrave upravne organizacije in zdrave državne zavesti. To upravno organizacijo pa tvori javni nameščenec in to državno zavest ustvarja učitelj. Omahljivost, ki bi se polastila le-teh, bi postala nevarna ravnotežju cele države.

In ne gre samo za ohranitev države, gre tudi za njen svetovni ugled. Prav državni nameščenec in učitelj se najhitreje seznanjata z rezultati vse umetniške in znanstvene delavnosti. Jav. nameščenec in učitelj ne stoji napram ustvarjajočemu delu umetnosti in vede v onem naivno sprejemajočem stiku onih, ki šele pričenjajo razumevanje njihove osnove, niti v onem paradnem stiku onih, ki se brigajo zanje le vsled družabne potrebe. Brez učitelja in jav. nameščenca in njihovih pravilno izobraženih rodbin si razvoja narodne prosvete takorekoč ni mogoče misliti. Brez njih bi zamrla narodna knjiga — vsled njihove slabe kupne moči že zamira — propasti bi morali naši odrli in oslabljeni bi bile znatno vse naše umetnostne ustanove. Jav. nameščenec in učitelj, to je konzumentski kader, kateremu se šele pridružujejo ugodno se razvijajoča stremljenja ostale ljudske prosvete.

Ne gre torej le za to, da se rešijo bede samo ti, ki neposredno služijo državni ekstenzi, temveč gre zato, da se temu važnemu sestavnemu delu narodnega življenja zagotovi in omogoči popoln razvoj po njegovih zmoglostih in prosvetni stopnji, katero je dosegel in na kateri vzdržuje ostalo ljudstvo.

Toda mesto da bi se vladajoči trudili v tej smeri, se jemlje nameščencu še ono, kar se mu je že dalo. Obljuba je pred volitvami, obljuba se eventuelno še po volitvah, toda — izpolni se ničesar. Javni nameščenec pa je vedno bližje popolni propasti. Drži se le še z naporom vseh sil. — Morda še ohrani svojo dobro misel in svoje dobro delo. Povemo to jasno, da bo posvarjen vsakdo, ki se še ni zavedel važnosti in resnosti položaja. Morda pravimo — ker uradništvo se zaveda, da njegova vdanost državi za najtežjih pogojev ni bila ocenjena, njegov pomen za državo ne priznan. Ne gre tu samo za nevarnost za stranke, ki so za vse to odgovorne, fakično ali formalno, gre za nevarnost, ki grozi kulturnemu razvoju naroda, mirnemu političnemu sožitju stanov, gre za zanesljivost celega sistema državne uprave.

Pazite, da ne vzraste iz bede nepopravljivo sovražstvo.

Premog

trboveljski, liboški in črnomaljski,

drva, koks, oglje, šlezjske briquete

do-bavlja „Ilirija“ LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8, tel. 220

Plačilo tudi na obroke.

Ljudska univerza.

I. zvezek

Karl Ozwald

O potrebi socialno - etične orientacije.

II. zvezek

Alojzija Stebi

Zaščita zanemarjene dece in mladine.

III. zvezek

Dr. Alma Sodnik

O vzgoji deklet

IV. zvezek

F. S. Finžgar

O lepi knjigi

V. zvezek

Dr. Rado Kušej

Cerkev v luči prava in etike

VI. zvezek

Dr. Metod Dolenc

Kaj hoče moderno kazensko pravo

VII. zvezek

Jos. Wester

O naši srednji šoli

VIII. zvezek

Ing. Jaroslav Foerster

O strokovnem šolstvu.

Zvezki se dobe v knjigarnah ali se pa pišmenoma naročajo pri Zdržni knjigarni, r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Kulturnoetične smernice narodnega socializma.

(Referat br. Kozince na IV. glavnem zboru NSM.)

Narodni socializem kot politična stranka se pri nas ni uveljavil v taki meri, kakor bi smeli pričakovati z ozirom na navdušenje, ki se je pokazalo med nami v trenutku, ko se je pojavil prvič v našem političnem življenju. Dasi je imela stranka kot taka v začetku svojega obstoja nebroj pristašev ter so bili tudi uspehi prvih volilnih nastopov nepričakovano ugodni, je razvoj pokazal, da temelj, na katerega se je narodnosocialistični pokret upiral, ni bil dosti trden, da bi zamogli na njega zgraditi močno stavbo naše ideologije. Kajti imeli smo mnogo članov stranke in volilcev, imeli smo pa premalo narodnih socializmov. Slednjih je celo v vodstvu posameznih organizacij primanjlo, namreč ljudi, ki bi poznali bistvo in etične principe narodnega socializma.

In to je razumljivo. Le par ljudi je bilo, ki so se takrat bavili s tem novim pokretom, ki je bil prenešen k nam potem narodne delavske organizacije v Trstu iz Češkega. Teh par prvih jugoslovanskih narodnosocialističnih pionirjev se je udeleževalo v narodnosocialistični strokovni organizaciji. Ko se je pokazala potreba po ustanovitvi stranke, ki bo odgovarjala socialističnemu stremljenju povojne dobe ter poleg tega upoštevala tudi naše nacionalne potrebe, se jim je pridružilo še par ljudi iz Primorja, ki so program še deloma poznali iz tamšnjih narodnih strokovnih organizacij. Nato pa se je privlačila masa iz raznih meščanskih strank. Nekateri iz nezadovoljstva nad vodstvom v lastnih vrstah, drugi, ker so čutili potrebo po nečem novem, tretji zopet iz raznih drugih vzrokov. In stranka ni imela niti časa niti prilike, da vso to maso pregleda, jo spozna s programom ter jo vzgoji v svojem smislu. To so bili takozvani »tudi narodni socialisti«.

Taki narodni socialisti pa niso mogli tvoriti kadra naše stranke. Že preokorni in prepovršni, da bi bili še sposobni za duševno preorijentacijo, so se polagoma vračali tja, odkoder so prišli. Nekateri pa so nas zapustili za to, ker jim nismo mogli nuditi materijelnih ugodnosti. Ostalo je, kar je bilo dobro.

Vendar pa je brez dvoma, da se je tekem sedem let odkar obstoja narodnosocialistična stranka, kot uselina vse fluktuacije stvorilo jedro, ki je odločno, idejno zanesljivo in borbeno. To je šele prava podlaga za nadaljno borbo. Sicer mala četa, toda odločna in zanesljiva, ki navdušeno prisega na naš prapor. Pa

moremo li trditi o vseh teh, da poznajo vsaj temeljne etične principe narodnega socializma?

V pravem narodnosocialističnem duhu se je pričela vzgajati šele naša mladina. Od tu vre nov tok, od tu kipi nova struja mladega hotenja po udeleževanju v socialistični borbi. Za nas narodni socializem ni le politični pokret, marveč notranja revolucija, prerodenje vsega našega bivanja.

Borimo se za pravičnejši družabni red, vpostavitvi hočemo novo človeško družbo, ki bo odgovarjala zahtevam socializma. Pa kaj nam pomaga nova človeška družba, pravi br. Klofač, če pa bodo v nji isti ljudje, kakor so bili v stari. Za novo človeško družbo je treba najprej vstvariti novega človeka, človeka, ki bo znal podrediti svoje osebne interese interesom skupnosti. Novega človeka, ki se bo znal otresti egoizma. Novega človeka, ki bo videl v sotrpnu brata, v sotrpni sestro. Novega človeka, ki bo prožet s čutom solidarnosti napram vsem, ki trpijo. To so etični principi narodnega socializma. Izvesti notranjo revolucijo, prerodenje svojega lastnega jaz, zatiranje lastnih slabih lastnosti in negovanje dobrih. Ne zadostuje za narodnega socialista da je organiziran član svoje stranke in da pri volitvah izvrši svojo strankarsko dolžnost. Dolžnost pravega narodnega socialista je, da narodnosocialistično misli, narodnosocialistično govori in tudi narodnosocialistično živi. Vse njegovo javno in privatno udeleževanje mora biti v skladu z njegovo ideologijo. Potem šele, kadar si bomo vzgojili tak naraščaj, potem šele lahko posežemo v javno politično borbo s popolno zavestjo, da bomo zmagali na celi črti. Potem bomo ljuliko tudi bolje razločili od pšenice in jo izžistili iz naše kašče.

Za to bo pa potrebno mnogo, mnogo dela, požrtvovalnosti in samozatajevanja. Vsak posameznik bo moral postati svoj lastni vzgojitelj, mi vsi pa učitelji drug drugega.

Le s smotrenim, sistematičnim delom se doseže uspehe. Polje je široko, prilike dovolj. Le volje in idealizma je treba. In tega v naši mladini ne manjka. Saj iz nas nastaja bodočnost, novo življenje, polno kipenja in vrvenja. Narodni socializem za nas ni prazna fraza, marveč nam znači novo razodetje, novo vero, vero v boljšo bodočnost, ver v plemenitost človeške duše in v dobroto sreča.

Vstvarjamo novega človeka, s tem pripomoremo narodnemu socializmu najprej do zmage.

iskreneje čestitajo. Odkritosrčno želimo, da bi bratska vzajemnost med obema strankama ostala trajna za dobrobit čehoslovaškega in jugoslovanskega naroda. Zagotavljamo, da bomo z naše strani storili vse, da se ideje narodnega socializma zanesejo v najširše sloje naše domovine, da bo na ta način zveza med obema državama čim trdnjša in popolnejša.

Naj živi narodni socializem!

Naj živi čehoslovaško-jugoslovanska vzajemnost!

Živeli novi poslanci in senatorji!

II.

Narodno socialistična stranka zahteva čisti propore za ljubljanski občinski volilni red, ker to odgovarja načelom moderne demokracije. Kljub temu načelnemu stališču pa pozdravlja stranka raz-

pis občinskih volitev v Ljubljani, da se končno vendarle izroči mestno gospodarstvo legalnim, izvoljenim zastopnikom ljubljanskega prebivalstva. NSS se hoče bodočemu občinskemu svetu aktivno udeleževati ter delati za uveljavljenje svojega komunalnega programa potom svojih zastopnikov.

Z ozirom na razpis občinskih volitev v ljubljanski občinski svet se pooblašča strankino načelstvo in ljubljanski okrajni odbor, da sporazumno ukreneta vse potrebno, da bo strankin volilni nastop tak, ki bo omogočil stranki častno udeležbo.

Ljubljanski zaupniki NSS izrekajo strankinemu načelstvu in ljubljanskemu okrajnemu odboru popolno zaupanje ter odobravajo dosedanje delovanje in taktiko stranke.

Politični pregled.

Dvanajstine.

Parlamentarna večina je glasovala za proračunske dvanajstine, ki so bile sprejete z 187 glasovi. Opozicija je pred glasovanjem zapustila zbornico.

Finančni minister se prav rad pohvali, da razpolaga z večjimi dohodki navzlic temu, da niso povisane razne davštine. Večja državna denarna sredstva so se porabila za nove tekoče izdatke. Pravilno pa to ni. Kajti višji dohodki državne blaginje so bili v veliki meri baš zato doseženi, ker se je v nekaterih pokrajinah navil davčni vijak do skrajnosti. Višji dohodki državne uprave, ki so imeli določen prehodni značaj, bi se morali porabiti za to, da se popusti na prerogoznem izterjavanju davka posebno v Sloveniji in Vojvodini. Novi neodložljivi izdatki bi se pa pokrili iz povisanih davkov v onih pokrajinah, ki plačujejo naravnost minimalne vsote davščin.

Nujna potreba je po izenačenju davkov. Obstojča krivična razdelitev davkov absolutno ne sme več obstajati. Pomisliti je, da plačuje v letu 1925 Slovenija 164,42 Din davka povprečno na osebo, Srbija in Črna gora pa samo 54,35, Dalmacija 50,45, Bosna in Hercegovina 62,28 in Hrvatska in Slavonija 93,74 dinarjev. Te krivične neenakosti sedanje dvanajstine niso odpravile.

Finančni minister je v svojem eksponatu poudaril, da so se v tekočem proračunskem letu za skoraj 200.000 mil. dinarjev zvišali izdatki za pokojnino drž. nameščenec. Zato je nujno utemeljena zahteva, da se upravičenost do pokojnine prizna šele z 15 leti in ne kot dosedaj z 10 leti. Večina parlamenta je pri glasovanju o dvanajstinah pritrdila mnenju finančnega ministra.

Z novo reakcionarno določbo o pravici do pokojnin je drž. nameščenstvo zelo prikrajšano in smo menda edina država na svetu, ki priznava pokojnino šele po 15 letih. Da je danes pri nas precejšnje število upokojevcov pod 15 leti službe je kriv sistem dveh garnitur uradništva. Z določbo o 15 letih je vladna večina dobila le širše polje, da lahko izvede v večjem štilu odpuščanje neljubega uradništva po znanih členih predhodnih določil službene pragmatike. Izmed amandmajev dvanajstin je najbolj simpatični oni, ki predvideva ustanovitev 12 milijonskega fonda za graditev stanovanj za državne uradnike. Fond je zelo majhen, delokrog fonda omejen le na drž. uradnike, vendar je pozdravljeni dejstvo, da je pričela država uvidevati, da mora aktivno poseči v stanovanjski problem.

Iz proračunske debate.

Najzanimivejši iz proračunske debate o dvanajstinah je bil govorniški dvoboj med Stefanom Radićem in Pribičevićem. Radić je Pribičeviću nastop znatno oslabil in Pribičević ni dosegel s svojim govorom tistega efekta, kot ga je pričakoval.

Velja pa zapomniti iz RP dialoga to-le: Pribičević je kritiziral dvanajstine v pogledu novih določil glede pokojnine rekot: »Ja tvrdim, da nema zemlje ni zakonodav-

stva v Evropi, gdje se traži više za sticanje prava na penzijo od 10 godina.« — Radić je na to Pribičeviću ugovoritev dobesedno izjavil: »Trebalo bi odrediti 25 godina. To vam ja kažem.« Iz te izjave sledi, da ministar Stefan Radić ni naklonjen niti elementarnim še priznanim zahtevam javnih nameščenec.

Pribičević je branil politično svobodo učiteljev in profesorjev izjavljajoč, da jo novi prosvetni minister St. Radić omejuje. Na Pribičevićovo obrambo je St. Radić vzkliknil, da ne bo pripustil, da govore na političnih shodih profesorji in učitelji (depolitizacija šole) in da »Tko će govoriti protiv sporazumu i državne politike bit će smjenjen.« — Ravno Pribičević ni bil najprimernejši pobornik v proračunski debati za politične pravice javnih nameščenec. Kajti ravno Pribičević je izvršil največ političnih izmenjav v državni službi. Ampak tudi St. Radić ne utegne biti boljši od Sv. Pribičevića. — Pribičević je odpustil, premešal in upokojeval profesorje in učitelje radi prestopkov proti »državnemu edinstvu«, Radić bo pa to delal v znamenju »sporazuma«. — Samo besede so druge, metode so pa ostale.

Pobijanje draginje. V ministru za socialno politiko se je vršila konferenca, na kateri je minister Simonović podal razloge, zakaj je nastala nezgodna druginja. Minister je prišel do zaključka, da je z državno intervencijo preprečiti spekulacije posebno z moko, mesom, mlekom in maščobo. Konferenca se je pridružila mnenju ministra in nadalje tudi sklenila, da se podpre pred vsem nabavljajne zadruge, vendar to ne z subvencijami, ampak s popusti na želez. tarifah, carini in davkih. — Od podobnih konferenc ni veliko pričakovati. Niti ene zemlje ne bomo po podobnih konferencah ceneje snedli. Je že tako pri nas s konferencami.

Nezadovoljnost vojvodinskih radikalov. Tudi vojvodinski radikalni niso zadovoljni s finančno politiko sedanje vlade in odločno zahtevajo zmanjšanje davkov. V Vojvodini odpade na vsako osebo 144 Din davka, v Srbiji samo 54 dinarjev. Vojvodinski radikalni so za dvanajstine glasovali šele potem, ko jim je predsedstvo radikalnega kluba dalo zagotovilo, da se pri obravnavanju rednega proračuna izenatijo davki za celo državo.

Občinske volitve v Slavenskem Brodu so prinesle naslednji rezultat: združeni radićevci, frankovci, zajedničarji in davidovičevci 10 mandatov, radikalni 3, židje 2, komunisti 5, sam. demokrati 2 in gostilničarji 2 mandata.

OBLEKE NA OBROKE
O. BERNATOVIC
LJUBLJANA, MESTNI TRG

Po drugih državah.

Od narodnih socializmov so izvoljeni v čehoslovaški parlament sledeči: dr. Edvard Beneš, Jiří Stiburný, Franja Zemina, Emil Spatny, Jindřich Trnubranský, dr. Emil Franke, dr. Anton Uhlř, Bohuslav Prohaska, Karel Moudry, Jan Slaviček, dr. Josip Patejdl, Josip David, Ferdinand Prašek, Fran Langr, Rudolf Laube, V. Sladky, Alojzij Tučný, dr. Andrej Gagatko, Igor Hrušovský, Josip Kneždik, Karel Riedl, Václav Mikulaš, Josip Lanc, Hugo Bergman, Josip Netolický, Ludmila Pekmanová, Fran Buřival in inž. J. Zahorsky. — V senat pa so bili izvoljeni: Václav Klofač, Ferdinand Stasny, Jiří Piehl, Rudolf Panek, dr. Fran Veselý, dr. Anton Klouda, Vojtěch Cípa, dr. M. Macku, Ružena Reichstädterová, Václav Klečák, Františka Planinková, Anton Šolc, dr. V. Krouský in dr. Rudolf Vagner.

Težave s sestavo čehoslov. vlade. Takoj po volitvah je bil s sestavo nove čehoslovaške vlade poverjen voditelj agrarne Svehla. Pogajanja za sestavo vlade so Svehli tako daleč uspela, da so se prizadele stranke zedinile na to, da se znižajo ministrska mesta od 17 na 15 (odpade ministrstvo za javno prehrano in za zenaženje zakonov) in da je ministrov-poslancev 11 in ministrov-strokovnjakov 4. Tik pred sestavo vlade je pa nastal spor med klerikali in socialisti. Klerikalni poslanski klub je sklenil, da bo zahteval prosvetno ministrstvo za se, če pa to ne doseže, pa ne sme dobiti prosvetnega ministrstva socialist. Že pred sejo klerikalnega kluba je bilo odločeno, da dobe prosvetno ministrstvo socialisti demokrati. Stališče klerikalcev, da dobe prosvetno ministrstvo — za socialisti ni bilo sprejemljivo in je bil vsled tega tudi brezuspešen mandat Svehle za sestavo vlade. Za Svehlo je bil klerikalce Šramek poverjen z mandatom za sestavo vlade. Mandat je pa moral vrniti, ker je izključen, da bi se mu posrečilo sestaviti vlado. Kakšna bo nova čehoslov. vlada, se še sedaj ne ve. Gotovo pa je, da so preurjenave vesti, da bi v vlado prišli tudi Nemci ali Madžari. Če ne bo moglo sestaviti parlamentarno vlado, bo uradniška vlada poverjena z vodstvom drž. poslov.

Grško - bolgarski obmejni spor. Kakor je bilo pričakovati, je mednarodna preiskovalna komisija ugotovila, da je znani obmejni spor med Grško in Bolgarijo zakrivila Grška. Mednarodna enketna komisija je na podlagi tega ugotovitev obsodila Grško na plačilo 45 milijonov drahem, katere mora plačati Bolgariji. Grški sama ugotovitev, da mora plačati milijonsko odškodnino še ni bila najtežja, veliko večji udarec je za grško vlado, ki je tudi grškemu ljudstvu do zadnjega časa zatirala, da so spor zakrivil Bolgari, kar bo tudi mednarodna enketna potrdila. Vsled razsodbe enketne komisije je vladino stališče zelo omajano. Poznavalet razmer trdijo, da bi iz dežele izgnani Plastiras lahko tekot nekaj ur zavladal, če bi se vrnil v Atene ali Solun.

Sovjetski zunanji minister Čičerin je v Parizu, kjer se je sestal z predsednikom francoske vlade Briandom v svrhu utrditve odnosov med Francijo in Rusijo. Poroča se, da bo na tem sestanku tudi definitivno odločena usoda Wranglove flotile.

Ruska emigracija na potu v domovino. Sovjetska »Izvestija« javljajo, da imajo podatke o tem, da se namerava vrniti 410.000 oseb ruske emigracije iz zapadne Evrope.

Zastopnik Zedinjenih držav ameriških za razoroženje. Ameriški poslanik v Berlinu Shwuman je na banketu ameriške kolonije izjavil, da oboroževanje Angleške vedno bolj kompromitira njena pacifiistična zatrevanja. Novi duh mira mora prodrati do vseh narodov preje, predno se oborože. — Amerika toliko časa ne bo podpirala evropskih dežel, dokler ne bodo nekatere države opustile oboroževanje.

Locarnski pakt je ratificiral nemški parlament. Za locarnski pakt so glasovali tudi socialni demokrati.

Mosulski petrolejski vrelci so že dalje časa povod za napeto razmerje med Anglijo in Turčijo. Merodajni krogi zadnji čas celo

Zbor ljubljanskih zaupnikov.

Zbor ljubljanskih zaupnikov NSS se je vršil ob polnoštevni udeležbi v četrtek 26. novembra v strankinih prostorih. Zaupniki so vztrajali ob napeti pozornosti skoraj tri ure na zborovanju. Tov. Tavčar in Juvan sta kot odposlanca prisostvovala zadnjih 10 dni volilni borbi na čehoslovaškem, opazovala način agitacije in premotrila vsa ona vprašanja in gesla, pod katerimi bratska stranka v republiki tako sijajno napreduje in zmaga. Notranje strankarske razmere so tam prilično take kot pri nas; na eni strani kapitalisti, a drugi proletarijat. Med državotvornimi strankami veselje do dela in ljubezen do republike, med razdiralnimi elementi negativni duh komunizma, sestojec iz Nemcev, Madžarov in sploh vseh sovražnikov svobodne Češke. Češka NSS je nastopala med volilno borbo odločno, z jasnimi načeli in programom. Vodila je boj proti III. internacionali in klerikalcem, kakor tudi proti Hlinkovcem-separatistom. V bratski stranki vlada disciplina in

enotnost. Organizacije so delovale med volilno borbo brezhibno. Vsak član stranke je storil svojo dolžnost, bil je na mestu.

Na zboru ljubljanskih zaupnikov je poročal o komunalni politiki in o razpisanih občinskih volitvah za Ljubljano tov. Rupnik. Za svoj temperamenten govor je žel obilo pritrjevanja.

V kratkem se vrši po sklepu zbora zaupnikov seja okrajnega odbora in na to zopet zaupniški zbor. Stopiti moramo v volilno borbo pripravljeno organizatorično in idejno in z jasno komunalno-kulturnim programom.

Zbor zaupnikov je sprejel sledeče resolucije:

I.

Ljubljanski zaupniki NSS, zbrani na zaupniškem zboru dne 26. nov. 1925. pozdravljajo bratsko čehoslovaško socialistično stranko, veseleč se velike zmage, katero je dosegla pri volitvah v parlament in senat ter ji k tej zmagi naj-

Politična šola.

Pangermanizem (Všenemštvo).

Nemški narodnostni šovinisti (prenapečeni) že davno sanjajo o tem, kako bi izpeljali združitev in ujedinjenje vseh germanskih rodov v eno celoto; kako bi stvorili pangermansko (vsenemško) državo, ki bi predstavljala silo, ki bi imponiral navalu vsemu svetu in zagotovila nemškemu plemenu vsaj evropsko, če že ne svetovno nadvlado med narodi. Toda zadnja desetletja so opustili sanjarjenje in so pričeli popolnoma sistematično delati na uresničenju te ideje. Od morja do morja naj se razprostrta ogromna vsenemška država, ki bi zavzemala vso srednjo Evropo.

Nikdo naj ne misli, da je to samo fraza. Vsi Nemci so zasledovali in po večini še danes zasledujejo ta cilj. Za to idejo se ne ogreva samo nekaj posameznikov, temveč obstajajo mase in organizirane politične stranke, ki so usmerile in še usmerjajo vse svoje delovanje k pangermanskemu cilju; to je najbolj pokazal izbruh svetovne vojne l. 1914. Takrat se je jasno pokazalo, da ima pangermanistična ideja za nemškega socialnega demokrata prav tako privlačno moč, ko za skrajnega nemškega nacional-

nega prenapeteža. In vsa nemška predvojna politika je bila vodena v tem duhu in da ta duh ni v Nemčiji niti danes zamrl, kaže prav sedanji strastni odpor nemških nacionalistov proti locarnskim mirovnim dogovorom.

Nemcem ne zadostuje, da se jim je tekom kratke dobe posrečilo ponemčiti nekatera slovanska ozemlja (deli Štajerske, Koroške, Moravske, Slezije itd.), temveč stremijo za tem, kako bi politično nadvladali tem pokrajinam in jih priključili nemški državi. Gre predvsem za slovanske zemlje bivše Avstrije in za sedanjo Avstrijsko republiko. V programu pangermanistov bi priključitev Avstrije k Nemčiji pomenil le en korak k končnemu, zgoraj omenjenemu cilju od morja do morja. Vsa nemška kulturnobojna sila bi se vrgla izza avstrijskih meja proti jugu.

Cilj in sredstva pangermanizacije se ne moralna, neuravna. Gre za oropanje celih ozemelj slovanskim narodom v svrhu ojačenja nemške moči in za nasilno ponemčenje onih, ki so obkoljeni od nemškega življa. Zadušiti nas zapadne in južne Slovane in na grobovih našega narodnega življenja zgraditi ogromno stavbo nemškega imperijalizma, to je cilj pangermanizma. Vlado-

željnost, zaslepljena oholost in domišljavost, hrepenenje po zmagovalstvu nad premaganim, ki je podlegel grobi premoči, to je pangermanizacija.

Toda pangermanistično stremljenje bo dovelo nemški narod samo v škodo in sramoto, ker bliža se končno doba, ko bo nad nemško nadutostjo zmagała v socialnem svetu pravico in človečnost, ko bo mirljubni slovanski rod dokončal svojo obrambno delo slovanske vzajemnosti.

Panslavizem (Vseslovanstvo).

Popolnoma nekaj drugega nego ideja pangermanizma je panslavizem (vseslovanstvo). Panslavizem ni nikdar bil in ni narodnostno šovinističen, temveč predstavlja obrambno gibanje proti pangermanizmu. Pangermanizem stremi za svojimi cilji z mečem in nasiljem, panslavizem hoče mir; pangermanizem je izraz sovraštva, panslavizem svobode in človečnosti. Pangermanizem se je rodil iz hrepenenja po nadvladi in vladohlepnosti, panslavizem iz hrepenenja po svobodi, ravnopravnosti in bratstvu, po obrambi proti nasilnim pangermanističnim stremljenjem glede slovanskih narodnosti. Če pomenja vsenemštvo spojitve vsega nemštva v ogromno državno silo v svrhu

nadvlade v Evropi, pomenja vseslovanstvo bratsko strnjenje vseh Slovanov (slovanskih držav in ozemelj) proti pangermanski napačnosti za ohranitev narodne, politične in gospodarske svobode. Kot tak se je panslavizem kazal od svojega početka in se kaže tako še danes, dasi je to gibanje vsled slabega sodelovanja ruskega naroda znatno oslabiljeno. Svoj čas je bil prav ruski kulturni svet, ki je prožet ljubezni do svobode uvidel tlačenje Slovanov od strani nemškega rodu in ki je pričel z vneto propagando za narodnostno svobodo v imenu človečnosti. To dokazuje slovanski kongres v Prazi l. 1848. Na njem se je pozivalo vse Slovanstvo k bratski vzajemnosti in apelovalo se je tudi na vse ostale narode, da naj se vsakemu narodu prizna pravico samoodločbe. Istočasno pa se je obsodilo vse krivice, ki so se dogodile in se še dogajajo slovanskim narodom s strani Nemcev.

Sicer pa, če samo primerjamo ljudi, ki so se postavili na čelo pangermanističnih panslavističnih propagand, spoznamo že na prvi pogled razliko in nasprotje med tema dvema narodnostno-političnima gibanjima. Na strani pangermanizacije je stal Bismarck, na strani panslavizma pa apostoli človečnosti, vede in svobode. In slabši vzgledi vle-

čejo bolj od dobrih. Le tako se da razlagati, da naši nemški sosedje nikdar niso hoteli in deloma še nečesto postopati in živeti tako, da bi mogli tudi Slovani živeti v miru na svoji zemlji.

Pogosto se dogaja, da se lastno stremljenje pripisuje in predbaciva drugemu. Tako je tudi tukaj predbacivala Nemčija vladnoželjnost svojega pangermanizma Rusiji. Toda panslavizem ni nikdar in nikdar ne bo stremel za tem, da bi postali morda vsi Slovani državljani velike slovanske ruske države. Vseslovanska misel stremi le za medsebojno kulturno obogatitev in nujno vzajemnost in solidarnost slovanskih narodov proti krivičnim, vladohlepnim in nasilnim stremljenjem pangermanizma.

Morda bo kdo pripomnil, da vprašanje pangermanizma in panslavizma ni danes aktualno. Res je, da sta se ti dve gibanji s prevratom koncem vojne nekoliko zaustavili, toda izgini nista in tihobolje se bodo uredile svetovnopolične razmere v Evropi, toliko izraziteje se bosta pokazali zopet med gibanji silami našega političnega življenja. Vsled tega smo v osvirju politične šole spregovorili na kratko tudi o teh problemih.

zatrjujejo, da zna priti do vojne. Angleži za slučaj vojne s Turčijo računajo na prijateljsko pomoč Francije.

Madžarska se oborožuje. Dunajski »Abend« je priobčil senzacionalne podrobnosti o oboroževanju Madžarske. Na Ogrskem in v Avstriji je prepevane vsako izdelovanje municije. Tajno pa izdeluje Ogrska municija, kakršno se izdeluje samo ob časih vojnih priprav. Horthy in Bethlen sta zgradila veliki municijski tovarni, kateri sta deloma zidani pod zemljo. V eni izmed tovarni je zadnje dni nastala eksplozija, ki je zahtevala več žrtev. Časopisi o eksploziji niso smeli poročati. Največja municijska tovarna se nahaja ob Blatnem jezeru. Izdeluje se izključno municija za težko artilerijo. O stanju madžarske vojske je poročati, da daleko presega dovoljeno število 35.000 mož. Madžarska ima danes armado, ki šteje 100.000 mož, ker so pa obvezani tudi mladenci v starosti od 18 do 21 let udeleževati se dvomesečnih orožnih vaj. Šteje madžarska armada čez 450.000 mož.

Stanovanjsko vprašanje v Avstriji. — Krščansko - socialna vlada ne namerava več obnoviti stanovanjskega zakona v za-

ščito najemnikov, ki poteče koncem tega leta. Predvideva se šeststokratno povišanje najemnine. Socialni demokrati že sedaj obetajo najostrejši boj proti vladni nameri. Ukinitve stanovanjskega zakona bi vsekakor pomenila za Avstrijo težke notranjepolitične pretresljaje.

Nova francoska vlada. Druga Painlevéjeva vlada je padla vsled težavnih državnih financ. Painlevé je na zahtevo socialistov predlagal radikalne finančne reforme, katerih pa konservativni krogi parlamenta niso hoteli sprejeti. Painlevéjeva je bila odglasovana v parlamentu nezaupnica in njegov kabinet je demisijski. Sedaj se je posrečilo sestaviti novo vlado zunanjemu ministru Briand. V novem kabinetu sedi tudi Painlevé, ki ima vojno ministrstvo; finančni resor je poverjen Louchetju. — V Briandovem kabinetu je zastopanih 7 radikalov, 6 republikanskih socialistov, 5 članov radikalne leve in dva republikanec. Pet ministrov bivšega Painlevéjevega kabineta ni več v vladi. Pozicija nove vlade v parlamentu ni ravno sijajna. Briandovo vlado vsak čas lahko zruši združena skrajna leвица in desnica.

Strokovni vestnik.

Združene delavske strokovne zveze.

Pri bodočih volitvah v delavsko zbornico nastopi tudi lista z naslovom: »Združene delavske strokovne zveze«, katero tvorijo strokovna komisija, v kateri so zastopani socialni demokrati in člani neodvisnih organizacij, in naša strokovna zveza. Da nastopamo skupno z ostalimi organizacijami, nas je dovedlo prepričanje, da ohranimo delavsko zbornico res pravi delavskim zastopnikom le, ako gremo skupno v boj za dobrobit in pravice delavstva. Delavski razred danes silno mnogo trpi ravno vsled razdrapanih razmer, ki vladajo in glavno vsled neenotnosti, ki vlada v delavstvu samem. Da se delavstvu vsaj deloma pomaga, smo sklenili združiti vse one, ki hočejo dobro delavskemu razredu. Pri dobri volji se je to doseglo. In tako je nastala lista »Združene delavske strokovne zveze«, ki bo imela za nasprotico edino listo »krščanskih socialistov«, ki so vsak sporazum odklonili, zahtevajoč, da se gre v volilni boj, kjer upajo dobiti delavsko zbornico v svoje roke. Da se jim to ne posreči, bodo poskrbeli delavci sami.

Zastopniki liste »Združene delavske strokovne zveze« so si že začrtali program bodočega dela v skupščini delavske zbornice. Ta program, ki je obsejen in katerega priobčimo pozneje enkrat, ima med drugim tudi točko, na katere se bo polagalo največ pažnje, n. pr. medzmen gibanjem bo posvetiti kar največjo pažnjo, nuditi bo treba delavstvu izobrazbe, organizirati borbo proti brezposelnosti, pomagati urediti izseljeniško vprašanje, doseči ohranitev stvarnega dela, zahtevati priznanje delavskih zaupnikov, zahtevati odpravo davka na ročno delo, zahtevati zavarovanje zoper onemoglost in starost itd. itd.

Vse te naloge bodo izvedli pravilno le pravi delavski zastopniki, ki bodo zbrani na skupni delavski listi. Dolžnost nas vseh je in bo, da volimo in agitiramo le za ono listo, ki je res delavska in ki nam garantira, da bo resnično čuvala delavski interes. To bo lahko storila le lista »Združene delavske strokovne zveze«, katero s tem pozdravljamo. Se enkrat: delavsko zbornico — delavcem!

Podružnica »Narodno-socialne strokovne zveze« v Ptuj priredi v nedeljo, dne 6. decembra 1925 v spodnjih prostorih gostilne »Društvenega doma« v Ptuj svoj **Miklavžev večer** in sicer: ob 15. uri za mladino, ob 19. uri za odrasle. Po skončanem večernem nastopu prosta zabava z godbo in plesom. Daria se sprejemajo 1 uro pred vsako prireditvijo. — Za mnogobrojen obisk prosí odbor.

Podružnica »Narodno-socialne strokovne zveze« v Ptuj ima svoj redni mesečni članski sestanek v nedeljo, dne 6. decembra 1925 ob 10. uri dopoldan v posebni sobi gostilne »Društvenega doma« v Ptuj. Med drugim poroča tudi tajnik NSSZ iz Ljubljane brat Kravos o kongresu delavskih zbornic in o kongresu ujedinjenja strokovnih organizacij, ki sta se vršila meseca oktobra v Beogradu. Z ozirom na zelo važen dnevni red, je naloga in dolžnost vsacega člana, kot tudi posameznika, da se tega članskega sestanka sigurno udeleži. — Odbor.

Upravni odbor NSSZ ima svojo sejo v nedeljo, dne 13. decembra t. l. ob 2. uri popoldne v Narodnem domu. Ker je dnevni red te seje z ozirom na volitve v delavsko zbornico zelo važen, prosimo vse brate odbornike, da se je udeležijo sigurno in točno. Več v vabilih.

Osrednje vodstvo NSSZ ima svojo redno sejo v petek 11. t. m. ob 8. uri zvečer v strokovnem tajništvu. Radi važnosti, pridite vsi zanesljivo in točno.

Oblastno konferenco sklicuje Oblastni odbor Združenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije, Strokovna komisija v Ljubljani za dne 26. in 27. decembra t. l. v prostorih hotela Tivoli. Na konferenci so poleg drugih točk tudi točka: poročilo o položaju in delu za strokovno združevanje; bodoče naloge strokovnih organizacij v Sloveniji in volitve v delavsko zbornico. Na to konferenco je

vabljen tudi naša strokovna zveza, ki se je po delegatih udeležila.

Zveza angleških strokovnih organizacij. Novembra meseca je bil objavljen načrt za novo industrijsko zvezo, kateri so se pridružili rudarji, transportni delavci, strojevodje in kurjači. Ostale organizacije, ki se še niso odločile, prijavijo svoj pristop tekom dveh mesecev. Načrt, ki je bil objavljen, smatra za cilj zveze sledeče: Obramba dosedanjega delovnega časa in dosedanjih mezd in obramba vseh pridobitev industrijskega delavstva in pomoč v boju za obrambo. — Enak cilj kot ga imamo pri nas.

Gibanje šivilj. »Delavce« priobčuje v svoji zadnji številki neznosne razmere, ki vladajo med šiviljami. V ilustraciji, kako se te delavke izrabljajo, samo en slučaj. — Pred časom je ob priliki smrti uglednega meščana dobila neka šivilja naročilo za par črnih oblek. Vse delavke in yajenke so delale dve noči in dva dneva skoro nepretrgoma. Seve so si obdale dober zaslužek in so tudi marljivo delale, a bile so prevarane. Ena se je prišla k nam pritožiti, češ, oblača sem celo noč in dobila za njo reči in piši in beri 20 dinarjev. Ko so ji predložili, da je to skandal brez primere in ji rekli, da podzvamemo potrebne korake, je to odklonila, češ, boji se zgubiti službo. In tako je pri tem ostalo, da je obrtnica zaslužila ogromne vsote na račun delavke. In takih slučajev je gotovo več. Saj je nesramno že to, da se delavke plačujejo po 60 Din tedensko. Tudi mi se pridružujemo klicu »Delavce« in pravimo: Edina rešitev iz takega položaja je organizacija. Le v strokovni borbi je vsakemu stanu zasigurana zmaga. Šivilje, v krog borcev za lepše življenje!

Ukinjenje avtonomije delavske zavarovalnice. Iz časopisnih poročil smo posneli, da se o priliki sestave novega osnutka zakona o zavarovanju delavcev misli na ukinitve avtonomije uradov za zavarovanje delavcev, katere bi prevzela država v lastno upravo. Ta vest sicer še ni potrjena, vendar se nam zdi potrebno, da se že vnaprej zavarujemo proti temu, da bi se tem zavodom vzela avtonomija. Danes imamo prav briske izkušnje, kako se upravljajo državni uradi in smemo trditi, da bi se s tem delavsko zavarovanje pokopalo. Najodločneje se izrekamo že proti sami nameri, da bi se uradom za zavarovanje delavcev odvzela avtonomija in se jih poddržalvo. NSSZ bo podvzela kar najenergičnejše mere, da se ta namera ne uresniči. Zavarovanje delavcev je zadeva delavstva in naj si delavci te urade sami vodijo.

Strokovne organizacije v Čehoslovaški. Glasom »Organizovanog Radnika« je v Čehoslovaški 12 sindikalnih organizacij z 1.420.118 članov in 153 neodvisnih z 249.338 članov. Skupno število organiziranih je 1.669.456. Mi še dostavljamo, da je imela Čehoslovenska obce delnička v letu 1923 321.152 organiziranih in da je bilo to število v tem letu naraslo nad 400.000. Češki delavci poznajo dobrote organizacije in so le redki, ki so izven nje. Pri nas je seve drugače.

ARGUS
ARGUS
ARGUS

Je naš najboljši domači informacijski zavod. Ima v vseh krajih zanesljivo zastopništvo. Obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in pripravi osebe vse informacije so vedno točne, izčrpne in hitre. Se nahaja v Vuku Karadžića ulici 11 Beograd. Ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

zdravje daje imoc
KOLINSKA CIKORIJA
okus izdatnost hipobarno

Iz stranke.

Celjsko okrožje.

Krajevna organizacija NSS v Celju sklicuje redni letni občni zbor, ki se bo vršil v soboto, dne 12. decembra 1925 ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih pri Božiču na Bregu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blaginjskega in računskih pregledovalcev. 4. Volitev odbora in računskih pregledovalcev. 5. Slučajnosti. — Pozivljamo vse tovariše, da se tega občnega zbora udeležijo zanesljivo točno in polnoštevilno.

Redni članski sestanek celjske krajevnice organizacije, kakor tudi seja zaupnikov, ki bi se je bili udeležili odposlanci esrednjega strankinega vodstva iz Ljubljane, sta morala minulo soboto izostati, ker se je vršila ta večer važna odborova seja, ki je trajala

skoro do polnoči in ki je bila po polletnem odmoru neodložljiva. Vsekakor pa je pozdravljati misel sestankov zaupnikov, da se obdrži v vseh zadevah potrebna kontinuiteta ter da se aktualne zadeve večkrat porazgovorijo in rešijo z živo besedo. Zaradi tega se bode sklical sestanek zaupnikov, ako bode mogoče še pred občnim zborom, sicer pa bode skrb novega odbora, da zadevo ne pusti iz vidika ter sestanek skliče.

Redni članski sestanek danes, sobota 5. decembra 1925 odpade, ker je potrebno pred občnim zborom, ki je sklican za soboto, danes teden še ena odborova seja, ki se pa skliče s posebno okrožnico. Toliko za danes tovarišem v vednost, da si ne bi delali ob grdi poti in slabem vremenu nepotrebnega pota v mesto.

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Zagorju je proslavilo letošnji 1. december kar najlepše. V malem, okusno dekoriranem lokalu, se je zbralo toliko članstva, kakor ga nismo pričakovali. Točno ob 7. uri je zaigral tamburaški zbor pozdravno koledarico »Dobrodolice«. Br. predsednik je nato otvoril proslavo in pozdravil zastopstva NSS in NSSZ, na kar je podal besedo Br. Drolcu, ki nam je na kratko očrtal predgovodino in pomen 1. decembra. Po njegovem govoru je bila deklaracija »Jugoslavija«, za katero je žel mali »recitatorček« obilo pohvale. Končno je tamburaški zbor še zaigral »Lepo našo domovino«, ki so jo navzoči stoji poslušali. Po proslavi nam je Br. predsednik predstavil na novo sprejete brate in sestre, s katerimi smo se pobratili ter se ob 9. uri razšli.

»Bratstvo« v Zagorju ob Savi je priredilo preteklo nedeljo v dvorani Zadrugnega doma na Lokah veseloigro »Martin Smolac«. Igralci so pokazali več, kot se od njih zahtevati more. Upoštevati je, da je večina rastopala prvič. Treba bi bilo le malo več živahnosti; igra, kot taka jo je zahtevala. Igralcem bi priporočali, da se v bodoče svoje vloge bolje nauče. Zlasti v prvem dejanju smo opazili tu in tam molke, ki bi bili po našem mnenju nepotrebni, če bi igralci znali svoje vloge. V drugem dejanju sličnega ni bilo opaziti — toda šepetalec je bil preglasen; ravnotako tudi v tretjem dejanju. — Kar se tiče razdelitve, so bile vloge precej dobro razdeljene. Najbolje je rešila svojo vlogo Hilda (sestra Pečarjeva), ki je bila edina, ki je dala igri nekoliko več živahnosti. Tudi je bila dovolj glasna, dočim se nekaterih drugih igralcev na gotovih mestih niti razumelo ni. Vidi se ji pač, da je že nastopala. Nikakor pa ni bila primerna

Martinu (br. Gril), kateremu bi bilo kot možu take žene, kot je bila Hilda, priporočati več življenja ter počasnejšega in glasnejšega govorjenja. Ugajali sta tudi Marta (sestra Jegličeva) in Matilda (sestra Sulčeva), vendar pa bi jima bilo treba več prožnosti v kretanju, zlasti Matildi. Dobro sta rešila svoji vlogi Boris Menski (br. Ivan Keršnik) in Strnad (br. Medved); od prvega želimo, da v bodoče razločnejše govori; obema, posebno pa Strnadu bi bilo potrebno večje znanje vloge. Tudi Poteron (br. Sedlar) je vreden pohvale. — Manjše vloge, kot Edison (br. Cvirn), Skrabec (br. Alojz Keršnik) in Ivan (br. Bostič), so bile dobre; zadnjima bi le priporočali glasnejše govorjenje, Ivanu pa še posebej, da se drugi vlogi bolje nauči. V splošnem so ženske svoje vloge primeroma bolje rešile, kot pa moški. Končno bi še opozorili režiserja (br. Entor), da nekoliko pazi na izgovorjavo in naglas posameznih besed itd. Tudi ni bilo prav, da se je splošno izgovarjal na koncu besed 1; slovnično pravilneje je za izgovorjavo, v kar je tudi za uho prijetneje. V ostalem pa moramo Br. Entorja pohvaliti in smo prepričani, da je storil za uspeh igre, kar mu je bilo mogoče (kar se je pokazalo zlasti v kretanjih, kar vemo, koliko truda je z začeti. Pri predstavi je sodeloval tudi društveni tamburaški zbor pod vodstvom br. Hočevarja, ki je žel pri posameznih točkah priznanje občinstva. Uvažujmo, da še ni dolgo, kar je bil ustanovljen, je igral res dobro; treba mu pa je še dosti vaje, da bo nastop popolnoma siguran. — H koncu: »Bratstvo« v Zagorju, ne kloni! Napredovalo si s trudom in vajo boš pa doseglo popoln uspeh in lahko boš triumfiralo nad svojimi nasprotniki!

Tedenske vesti.

— Pojasnilo. »Slobodne novine« (last tov. dr. Politea) so v zadnjih številkah priobčile več neumestnih polemik z »Novo Pravdo«, radi stališča, ki ga je list zavzel o napredni fronti. Na pisavo »Slobodnih novin« zaenkrat ne reagiramo, ker počakamo na zaključke seje izvrševalnega odbora, katero skliče našelstvo NSS v najkrajšem času in na kateri se bodo gotovo tudi temeljito razčistila vsa nesoglasja. — Uredništvo »Nove Pravde«.

— Kadrski rok. — Po starih avstrijskih predpisih po zakonu, ki ga je državno uradništvo iz prečasnih krajev prineslo seboj kot dedščino v Jugoslavijo, se računa v pokojnino kadrski rok ozr. vsa vojaška služba analogno, kakor ves ostali čas, prebit v civilni državni službi. Ta nekdanj z zakonom zajamčena dedščina mora ali vsaj bi morala ostati nedotakljiva. Jugoslovanski zakon o državnih uslužbencih tega tudi ne zanika, če tudi posebej ne ugotavlja. Zato so pričeli nastajati dvomi o tej pravici. Samo nekateri ministrski resori so pri prevledbi upoštevali vojaška leta, tako kot prav, drugi so pa kadrska leta črtali državnim uslužbenecem. Romale so pritožbe na državni svet, ki je pritožbe že tudi po večini rešil in priznal — nedotakljivost pridobljenih pravic. Umevno je, da so se prizadele državni uslužbenici spritoč pravilne odločitve oddahnili. Vendar pa to vprašanje, ki ni več vprašanje gotovim ljudem še ne da miru. Sedaj se čuje, da so se našli ljudje v glavni kontroli, ki so to zadevo baže z nova načeli. Modrijani trde, da je odločitev državnega sveta nepravilna in zahtevajo črtanje kadrskih let, kar je gotovo krivično in postavlja v slabo luč naše razmere in jemlje najvišji inštanči ugled pri nas doma in zunaj. Naloga vse naše javnosti je, da protestira proti takemu vmešavanju glavne kontrole v stvari, ki jo nič ne brigajo. Avtoriteta državnega sveta se mora varovati za vsako ceno.

— Bivši poštni oficijanti, ki se pa ne smejo identificirati z pisarniški oficijanti drugih uradniških branž, ker imajo nižjo srednješolsko izobrazbo in strokovni izpit, so tudi v nevarnosti za svoje položaje. Iz Beograda se namreč čuje vesti, da je istotako na delu glavna kontrola, ki hoče to uradništvo vreči iz II. kategorije nazaj v III., oziroma nekatere celo v kategorijo zaničnikov. V koliko bo glavna kontrola pri tem uspeła, je seveda drugo vprašanje. Sicer pa menimo, da bodo ta boj, ki se je

pričel, znale parirati poštene organizacije same s podporo naše javnosti.

— Prometna konferenca med Češko in Avstrijo je pravkar zaključena ter bo s tem urejen medsebojni obmejni železniški promet.

— O ostalih uradniških zahtevah bodo še govorili! Tako se glase poročila iz našega parlamenta. Z drugimi besedami se to pravi, da so se državnih »nadležnežev« gospodje za enkrat zopet znebili. Ali pa bo uradništvo s tem tudi zadovoljno? Cemo da vidimo, mogoče pride sedaj do zahtevanega kongresa, kjer naj govori miasa.

— Kupon št. 1. obveznice 21-2% vojne škode zastara v korist invalidskega fonda dne 31. januarja 1926 in se mora torej predložiti v izplačilo najdalje to tega dneva. Tudi obveznice, ki so zadele dobitke, se morajo predložiti radi izplačila pred 15. februarjem 1926, kar s tem dnem zapadejo dobitki vsled zastaranja v korist invalidskega fonda. V Sloveniji izplačujejo kupon šte. 1 blagajna delegacije ministrstva financ v Ljubljani in vsi davčni uradi do 31. januarja 1926, posredujejo pa izplačilo dobitkov iz tehničnih ozirov samo do 15. januarja 1926, če je dobitek manjši od Din 100.000. Po teh rokih predložene kupone št. 1 ali obveznice, ki so zadele dobitke, pa morajo davčni uradi in blagajna delegacije ministrstva financ nepogojno odklanjati. Izrebane obveznice, katerih dobitek znaša Din 100.000 ali več, se izplačujejo samo pri blagajni generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu, če se obveznica predloži osebno iz roke.

— Velike poverebe na poštah. Zadnje čase se dogajajo na raznih poštah velike poverebe. V Vojvodini je neka upraviteljica poverila na 28.000 Din. V Mojsirani neka uradnica nad 40.000 Din. V Zagrebu pa e poštni čekovni zavod opeharil neki slepar kar za 2 milijona dinarjev.

— Nove medkrajevne telefonske pristojbine, ki so 1. tega meseca stopile v veljavo, so sledeče: V prvi coni, to je za oddaljenost 50 km v zračni črti stane enota pogovora (3 min.) 10 Din, v drugi coni pa 15 Din.

— Novi zakon o zavarovanju delavcev. Vlada pripravlja nov zakon o zavarovanju delavcev, ki stremi za tem, da se ta institucija podprži.

— Nov cestni red bomo dobili s 1. jan. 1926, ker je bil z dvanajstimi tozadevni srbski zakon raztegnjen na celo državo. Po

določilih tega cestnega reda se bo pričelo vzorenje po cestah desno, to se pravi v drugo smer na desno stran, prehiteti v isti smeri pa z leve strani. — Če je bilo to najbolj potrebno ne vemo. Gotovo bo sploščka mnogo karambolov.

— Dr. Fran Detela, znani slovenski pisatelj, ki nam je ustvaril zlasti mnogo mladinskega čtiva, je 8. t. m. dopolnil svoje 75. leto. Še mnogo let!

— Odlikovanje monsign. g. Temo Zapana. Zaslužni narodni delavec, profesor in pisatelj monsign. g. Temo Zupan je bil 30. nov. odlikovan z redom Sv. Save III. reda.

— Nezgoda parnika na Donavi. Gosta megla, ki je nastopala ob Donavi, je zadnje čase že večkrat ovirala promet na reki. Parniku »Jozef Karlo« pa se je pri tem tudi zgodila nezgoda in le previdnosti krmilarja je pripisati, da se ni potopil. Parnik je namreč zadel v nasipni zid ter se poškodoval. Slučajno se je nahajala v bližini plitvina, kamor je še krmilar lahko zavojal, da je parnik obsedel.

— Stavke poštarjev v Avstriji ne bo. — Pogajanja poštinih nameščencev z vladnimi zastopniki v Avstriji so se zavlekla ter se je bilo bati, da pride do stavke. Energičnemu nastopu organizacij pa se je vlada uklonila ter prišla v kritičnem momentu s predlogom, da bodo poštni nameščenci participirali na čistem dobitku poštne ustanove z 18 odstotki. Iz tega sklada bi dobivali potem poštni nameščenci svoje zahtevane doliade, ki bi odgovarjale po dosedanjih statistiki stavljenim zahtevam. — To je pač po našem mnenju zadovoljiv in pameten predlog, od katerega bodeta imela dobitček oba kompascienta. Organizacija je ta predlog gotovo sprejela. — Ali bi to ne kazalo uvesti tudi pri nas? Ali bi to ne pripomoglo k izdatnemu zboljšanju našega prometa, ali bi se na ta način ne uvedel na najslajnejše tudi sistem vsestranskega štedenja pri materialu itd. sam po sebi? Ali je umestno, da naš minister za pošto ukinja še to bore doklado za nočno službo pri telegrafu in telefonu. Ali je naša politična strast res take razpaljena, da se nam ni mogoče priučiti pojmovanja o važnosti vseh naših gospodarskih zavodov? Ali še ne znamo ločiti gospodarstva od politike? Ali nam je polpreteklata doba popolnoma iz spomina? Ali se ne navedamo, koliko ljudi je prišlo ob kruh samo z upropačenjem enega takega zavoda, ki pa je potegnil za seboj veliko števil drugih podjetij?

— Tudi mežnarji štrajkajo v Avstriji, kjer so razne stavke na dnevnem redu. Na Dunaju v votivni cerkvi so mežnarji prenehali z zvonjenjem in drugimi opravki, ker jim uprava ni hotela zvišati prejemkov. — Nov zakon proti slabemu čitju za mladino bodo sprejeli te dni v Avstriji. Zakon bo precej strog, tako da mladini do 18 let ne bodo dostopni razni šundromani in druga umazanarija. Tudi je poskrbljeno, da se bo ta zakon strogo izvajal.

— Strašni orkani, sneg, nalivi in toča! Pri nas je v soboto padlo veliko snega. Nastopil je običuten mraz. Istočasno pa so v zapadnih delih Evrope doživljali vse kaj hujšega, kar že stari ljudje ne pomnijo več. Na Sredozemskem morju in na Atlantskem oceanu je divjal strahovit orkan. Veliko parnikov in čolnov je pokončanih. Največ je trpela Italija, Francija, Španija in Maroko. V južni Italiji, zlasti v Siciliji je orkan, ki se ga lahko označuje ciklon, porušil veliko hiš, odnašal strehe, ruval drevje, strahovito valovje, ki se je zaganjalo do 150 m visoko, pa je demoloralo razne obrežne naprave, odnašalo obrežne hiše in razbijalo ob skalovju ladje. Na mnogih krajih so udi razdejane železniške proge ter brzovrvalne naprave. Vsa okna v hišah kar jih je ostalo, so udrta — razbita. Ponekod so odpovedale tudi električne naprave. Ljudstvo e bežalo na prosto, kjer pa je bilo sprejeto od nevarnega elementa. Nasadi oranž so po večini pokončani. — V Španiji so imeli trahovit naliv, ker se je utrgal oblak. Naliv je zajel več provinc severne Španije, kjer je razdejanih mnogo železnic in telegrafov. — V Maroku je okrog mesta Fez tudi divjal strahovit ciklon, ki je trajal pol ure in napravil ogromno škodo. Razbitih je 12 lop z aeroplani vred in porušenih mnogo hiš. — V južni Franciji je padlo jako veliko snega, ki ga že 15 let niso imeli. Nastal je običuten mraz 10 do 15 stopinj pod ničlo. Veliko snega je padlo tudi na Ogrskem. — Letošnja zima je in bo prav muhasta, kakor je bilo poletje. Naše prerokovanja se uresničujejo.

— 100letni župnik. V Angliji živi v neki samotni vasi župnik, ki je pravkar dosegel 101 leto starosti in mu še do danes ni nič znano o svetovni vojni. Mož že nad 10 let ne opravlja službe. Prideljen mu je vikar, ki ima tudi 70 let. Župnikov sin, ki je tudi duhovnik bo tudi skoraj 70 let star. Vsi trije starčki žive skupaj v župnišču ločeni od sveta ter jih oskrbuje tudi že stara župnikova varuhinja. Župnik je zdrav, ima dober tek, kadi svojo pipo, hodi na sprehod, a govori dnevno samo par besedi ter noče o gnevnih dogodkih prav nič slišati in tudi ne čitati. Tako je mogoče, da mož o svetovni vojni nič ne ve.

— Začetek je tu. V praverh sprejetih budžetnih dvanajstih je vnešena tudi postavka 12 milijonov dinarjev za zidavo uradniških stanovanj. Denar se bo naložil v beograjski hipotekarni banki. Gospodje so pokazali dobro voljo in začetek je tu.

STOEWER-REKORD pisalni stroj in STOEWER šivalni stroj

v vseh opremlah si oglej pri LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I. nadst., vrata 10.

Ljubljana.

— Ljubljanske občinske volitve, ki so bile pravkar razpisane na 7. marca, so zopet odgojene — do kdaj ni znano nikomur.

— O »Gospodarski Zvezi« v Ljubljani so nekateri listi pred dnevi prinesli senzacionalne vesti, katerih priobčitev je z narodno-gospodarskega stališča obsojati. Če bi bile vesti povsem resnične, bi se moralo najti druga pota, da pridejo v vednost merodajnim činiteljem.

Eksplozija. Slična eksplozija, kakor v Hrastniku, se je zgodila tudi minul teden v Ljubljani v laboratoriju »Salus«. Nekemu uslužbencu je padla na tla steklenica z etrom, ki se je razbila in tekočina razlila. Vse od ognja v peti so se etrov plini vneli in nastal je silen pok. Laboratorij je bil v ognju, precej demoličan in 5 uslužbencev močno opečenih. Eden je umrl. — Premalo pazljivosti in prav nikakih varnostnih naprav v takih laboratorijih, ki bi pač morali biti glede ognja drugače zavarovani, kakor so. Razni kemični laboratoriji se nahajajo pri nas kar v navadnih luknjah.

† Brat Milan Menart. Kot druga žrtev eksplozije pri »Salusu« je v četrtek umrl Milan Menart, 15letni drogerijski vajenec, član ljubljanske »Bratstva«. Pogreb bo v nedeljo ob 14. uri popoldne iz bolnice. — Vabimo vse brate in sestre, kakor tudi somišljenike, da spremimo pokojnega brata na njegovi zadnji poti. Za »Bratstvo« in »Pomlad« zbirališče ob pol 3. uri v Pulpanovi čitalnici.

— Podraženje mleka. Naši mlekarji so iz neznanega vzroka podražili mleko. Kaj jih je do tega dovelo si človek pač ne more tolmačiti. Ali mogoče neznosni davki, ki tarejo prav tako ali pa še bolj konzumentov, uradnika, obrtnika itd. Ali mogoče poplave, katerih pri nas nismo občutili? Smo mnenja, da se mora vsako podražitev vsakršnega blaga utemeljiti, sicer pa spada pod paragraf zakona o pobijanju draginje. Tržno nadzorstvo je sicer podražitev takoj zavrnilo, a je vendar mogoče, da bodo šli naši mlekarji preko tega. Zato je naloga konzumentov, da podražitev energično odklanjajo in navijalce cen naznanijo tržnemu nadzorstvu. — Kakor čujemo so si nekateri mlekarji pomagali na ta način, da so pričeli dovažati slabše mleko, s primeso vode mislijo priti na svoj račun. Da se pa tudi temu pride v okom, je stvar tržnega nadzorstva, da mleko stalno preiskuje.

— Na naslov novega šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani. — Gospoda dr. Lončarja, novega šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani, si usojamo opozoriti na neštete krivice, ki so se napravile raznim učiteljem in učiteljicam v Sloveniji, bodisi namenoma ali nenamenoma. Zato je potrebno, da se premotrijo vsi ukrepi izza časa, ko je zapustil to mesto g. dr. Bevk, ter krivice popravijo. Enkrat za vselej naj se uvede tudi pri nas zopet red, da bodo naši vzgojitelji zopet dobili veselje in pravi smisel za vzgojo naše dece. — Preganjani učitelji.

— Cena prašičev pada! Iz Dolenjske dobimo poročila, da se dobe domači pitani prašiči po 10 do 13 Din kg žive teže. Če je tako, potem mora pasti tudi cena špehu, masti in svinjskemu mesu. Pa doslej tega še nismo ugotovili.

— Kdo je odgovoren za osebno varnost na ljubljanskih ulicah? — Svoj čas je bilo v navadi, da so morali hišni gospodarji pred svojimi hišami odmetavati sneg na svoje stroške in hodnike osušiti ter jih potresati z žaganjem, peskom, pepelom ali drugo robo — kadar je drselo. Hišni gospodar je bil tudi odgovoren za eventualne nezgode in policija je gledala na to, da je bil na ulicah red. Dandanes pa je v tem oziru precej drugače. Za hodnike v mestu se ne zmeni nihče. Če je hišni gospodar oz. hišnik kaj prida, stori že tako z navade, kar je moral včasih, drugače pa ostane na hodnikih sneg in led, dokler ga ne vzame vrage. Ljudje pa se neprostovoljno drsajo in valjajo po hodnikih ter razbijajo svoje kosti. Kdo je tukaj odgovoren za red? Zakaj se red ne vzdržuje? — Pripomniti moramo še, da tudi oni hodniki niso nič bolj šli, ki bi jih morala snaziti mestna občina. Tudi tam so prav isti nedostatki. — Tako je v centru mesta.

— Zastave pa take! 1. decembra smo videli na vojaškem arzenalu v Ljubljani dve taki zastavi, da je bil res škandal in nas je bilo sram. Barve se niso niti poznale. Pa tudi druge hiše so bile v tem pogledu res škandalozno opremljene. Malo več ponosa!

Maribor.

— MIKLAVZE VEČER priredi »Bratstvo« v Mariboru dne 5. decembra ob 20. uri v društveni dvorani v gostilni Rotovž na Rotovškem trgu, kjer se bodo sprejemala isti dan tudi darila za razdelitev, ki naj se prinese od 12 do 14. ure in od pol 19. do pol 20. ure. — Po odhodu sv. Miklavža se vrši prosta zabava. — Vstopnine ni.

— Tudi v šupi nima strehe. Ob priliki nedeljskega predavanja se je obravnaval tudi socialno škandalozen slučaj delavske

družine Fras. Morala se je izseliti iz Vojašniške ulice, ker je gospodar sam rabil stanovanje. Družina petoro otrok se je zatekla v — svinjak v Štritarjevi ulici. Ta naselitev človeške družine v bivališče prašičev je opozorila nekega človekoljuba, da je vendar škoda svinjaka, ki bi več nesel, ako bi bil napolnjen s svinjami. Kakor pa, če je poln ljudi po »božji podobici« ustvarjenih. Teh misli je bil končno tudi gospodar svinjaka in ljudje — božje podobice so morali svinjam napraviti prostor. Zatekli so se v šupo. Pa tudi tu so dobra sreča prišla na to, da v šupo spada listje, ne pa človeška družina. Pričela se je že gonja ven iz šupe. In sedaj, kam?

— Narodno gledališče. Marsikomu se je delo, kakor da se je letošnja sezija pravzaprav pričela šele s premiero svetovno-nane in priljubljene opere »Vesela vdova« dne 28. p. m. in da so bile vse doterajne predstave le nekaka predigra za preizkus, kako se »naj letošnja sezona resno vrigne, da bo prvi utis primeren prenovljenemu svetlišču umetnosti. Do »Vesele vdove« občinstvo ni bilo nič kaj posebno veselo prvih predstav, tudi ne dramskih. Po ebno za sicer zanimivo in dobro igrano sliko »Igra apostolov« naš Maribor ni dostojen. Nudi premalo duševne hrane, dasi so igralci zlasti ga. Kraljeva in g. Železnik ter Rasberger potrudili igrati kar najbolj nogoče naravno. Z »Veselo vdovo« šele je prišlo veselo in kritično življenje na naš djer in v hišo samo. Pozna se, da imamo v operi novo vodstvo in nove moči v vodilnih vlogah. V dramji je ostalo po večini po starem. Dosedaj privlačnih moči pri operi ni več. In to so bile: ravnatelj Mitrovič in njegova soproga, gđ. Vladimirovna in iz zadnje dobe nastopa pri operi tudi g. Janok. Zlasti pogrešamo pred orkestrom markantne osebe dirigenta g. Mitroviča. Zdaj šele vidimo, kaj je z njegovim odhodom Maribor izgubil. V vlogah težjih oper bomo pogrešali finega nastopa in srebrno-nežno zvonečih glasov gđ. Vladimirovne, v temperamentnih vlogah pa si bomo še bolj zaželeli nazaj, ker kakor gđ. Vladimirovna tudi nismo znali prav ceniti namreč g. Mitrovičeve. Dobili smo drugo nadomestilo. V intendanci je sicer ostala ista seba v gospodu dr. Brenčiču, toda do lani se je g. intendant moral razvajati na gledališkega intendantu in na svoj poklic kot obmejni policijski komisar. Letos je g. dr. Brenčič samo intendant gledališča. In to je velika pridobitev. Posrečilo se mu je zgubiti prvovrstnih moči nadomestiti z najboljšimi močmi — primerna žalostnemu gmotnemu stanju gledališča. Gospod kapelnik Herzog je še mlad, pa še resno trudi, da polagoma doseže pot svojega prednika. Treba je, da mu objektivna kritika iz nedostatkov dobrotoje kaže izhod na pot za mojstrom Mitrovičem. Ga. Krizaj ima temperament za gove vloge v operah najbrže bolj v operi, ma tudi krepak in simpatičen glas v višini, ima pa smolo, da je v privatnem življenju veliko mlajša kot izgleda v gotovih vlogah na odru, odkoder odbija tudi njen repo-resni pogled, ki je sicer vendar nežen. In manjka ji nežnosti v glasu v nižinah, pa udi sicer v nastopu, kjer bi bila naravna ženska nežnost na mestu. Naj skuša na der vzeti seboj, kar ima v zasebnem življenju naravnega na sebi. In pa opilili glas v nižini in ga omiliti v višini. — Gg. Brauza in Burjo ter nekaj drugih si pobližje gledamo prihodnjic. Za danes le toliko, da ta oba umetnika zelo simpatična. — re.

— Javne seje. Namesto predavanj v re-tavraciji »Plzenski vir« se to nedeljo pri-no v zadrugi pisarni »Mojmir« javne seje. Člane in za vse, ki se zanimajo za grad-jo lastnih domov.

— Izredni meteorološki pojavi. Kdor ni lo-sedaj veroval, da živimo v izrednih pri-odnih razmerah, ga je zadnje dni novembra pomnila nenavadno ostra zima in še bolj preobrat v noči od 30. nov. na 1. december.) polnoči je toplomer dospel na 10 C pod ničlo, a pri tem je od joga prihajal ledeno-mrzlel veter. Vse je kazalo, da bo 1. decem-ber dospel najmanj na 4 C pod ničlo. Po-javil pa se je prekrat s pooblaščenjem in 1. december je kazal 10 C nad ničlo. Računati moramo z nadaljnjimi presenečenji v vreme-nu in drugih naravnih pojavih, ki ogrožajo naše »krajine kot reakcija odaljenih pri-odnih katastrof.

Ptuj.

— Slovenske tiskovine. Zadnja »Nova Pravda« je priobčila razsodbo o sporu za-devajočem tiskanje slovenskih knjig v ino-zemstvu. Pod ta naslov spadata tudi tukaj lva slovenska odvetnika in notar, ki naro-čata vse tiskovine v Nemški Avstriji za svojo pisarno, medtem ko domača grafična industrija preživlja težko krizo vsled po-manjkanja dela. Tako greši slovenska in-te-ligenca!

— Cerkevni konkurenčni odbor. Gla-som nekega starega avstrijskega zakona iz-za leta sedemdeset osnoval se je tu cerkve-ni konkurenčni odbor, ki ima nalogo po-praviti mestno cerkev, stolp in nabaviti no-ve zvonove. Tekom letošnjega leta moral je magistrat prispevati 18.000 Din za zgornj

navedena popravila. Ostali meščani so mo-rali prispevati 175 odstotkov od direktnega najemniškega davka. Občina mora davek prealiti na meščane, hišni posestniki pa ga naprtijo najemnikom. Do tu bi bilo kolikor toliko v redu, dasi spada tudi ta socialno nepravilčen in zastarel zakon med staro sa-ro. Cerkev naj popravila tisti, ki jo potrebu-je. Ker je šlo s popravili cerkve na ta način precej gladko, osokolil se je g. probst in poslal novo prošnjo na mestni magistrat, naj bi se probstijo elektrificiralo tudi z ljudskimi prispevki. Mestni župan je odst-opil v rešitev prošnje cerkvenemu konku-renčnemu odboru. — Probstija ima zelo ob-sežna posestva in vinograde. Naj krije svoje izdatke iz dohodkov istih. Someščane pa opo-zarjamo, da cerkveni konk. odbor nima pra-vice davati denar ozir. tirjati za privatne želje naših gospodov duhovnikov.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Radi jeze, pa tudi vsled strahu mu po-ide glas. Uradnika sta dovolj videla. V pr-tem presenečenju se je baron že izdal. On e zločinca — on je umoril Jano Beatmoor! Hardy divja kot oborel.

»Zadoščenje zahtevam — morilec naj em — hahaha!«

Kriminalni šef razgrne čez mizo odejo.

»Tu je odeja, v katero ste zavili mrtvo Jano Beatmoor?«

Hardy grozno prebledi.

»Te odeje ne poznam.«

»Toda vaša služinčad jo je poznala.«

nadaljuje šef.

Sedaj pokaže baronu robec s krvavimi pegami.

»Ta robec smo našli v spalnici nesreč-je Jane, katero ste hladnokrvno zaklali — »avnotako kot Jak, morilec deklet!«

Hardy stoji kot okamenel. Hišno pre-skavo so torej že izvršili v njegovi vili. Saj e vendar sam izbral vse znake umora, obe, v katerih je nesrečna deklica bivala, natančno preskrbel, vse količjak sumljive »redmete sežgal, kje neki je mogel tičati ta robec?«

»Tukaj je monogram J. B., Jana Beat-moor,« reče šef kazoč na črki.

»Ali hočete vpričo tako težkih dokazov še dalje tajiti?«

»Deklica ni bila nikoli v moji hiši,« kriči baron, ki skuša svoj strah zakriti z ogorčenjem.

»To vemo mi bolje. Vaši uslužbenci so že priznali, da je Jana dalj časa bivala v vaši hiši na zapadnem obrežju ter nekoč ponoči zginila brez sledu. S tem bodalom ste ubogo, blazno deklico umorili. Kemična preiskava bo dokazala, da izvirajo madeži krvi na robcu ter oni na bodalu od umor-jene deklice.«

Hardy tuli kot divja zver.

»Laž, nič drugo kot nesramna laž!«

Kriminalni šef ohrani svojo hladno-krvnost.

Zena vašega črnca je celo priznala, da te vi izvršili grozen umor.«

Hardy se skoro ne zaveda neprimišlje-nih besed, ki mu sedaj v besnosti nehotе uidejo iz ust.

»Prokleta naj bo,« tuli divje, »nikdo ni bil navzoč, ko sem jaz — in — —«

Glas mu utihne v groznem hropenju.

Prepozno se zave, da se je v svoji brez-mejni besnosti sam izdal.

»Gospod Davis,« reče sedaj šef, »takoj sestavite zapisnik, da je morilec priznal svojo krivdolo«

»Ne, ne, tisočkrat ne,« kriči Hardy, ka-terege trdno drži dvojica paznikov, »Jana je izvršila samomor, jaz sam jo le odnesel iz hiše, ker si nisem maral radi tega nako-pati neprijetnosti.«

Zaman so vsa njegova izbegavanja. Kriminalni šef le predobro ve, da nesreč-nica nikakor ne bi mogla v slučaju samo-mora tako pohabiti svojih udov.

»Gospod Hardy — vi ste deklico naj-prej usmrtili in potem okrnili njene ude. Zločin ste hoteli zvaliti na Jaka, vendar pa smo že od vsega početka dvomili, da bi bil Jano umoril Jak. Izpovedi gospodične Mor-ris bodo skrivnost docela pojashile. Saj je bila ona sama nekaj ur jetnica v vaši hiši!«

Te besede spravijo Hardyja skoro ob vso razsodnost.

Besen kot razdražen lev kriči:

»To sta izdala lopovski črnci in njegova žena. Oh, če bi le mogel sedaj priti do njih, zadal bi ju s svojima rokama!«

»To vam že verujem,« odvrne šef hla-dnokrvno, »kdo ve, morda ste izvršili še več umorov. Policija bo vse podvzela, da dobi točne podatke o vašem življenju. In čim nam pride v roke še vaš pomočnik Clifford, bomo zvedeli najbrže še za več vaših zlo-činov.«

»Ha, Clifford!« tuli Hardy. »On me je izdal, lopov. Da, on in nihče drugi; storil je to, ker sem ga pošteno namlatil z bičem. Lopov — podlež!«

Njegov glas je že docela ohripel. Izraz obraza je naravnost strašen. V zavesti, da je razkrinkan, se zgrudi na tla.

— Kaj je vse na poti. Mnogo prahu je vzdignila že pred 2 leti zadeva posekanja plantan pred mariborskim samostanom. Go-spodje bi radi odstranili drevesa, ki nudijo poleti prijetno senco in so živ okras ulice), le zato, češ, da se ne vidi dovolj starinski samostan. Takratni občinski svet je sklenil, da drevesa ostanejo in jih je dal le obse-kati. Sedaj slišimo, da se hoče kar tako po domače posekati celi drevored. Ravno tako so nekaterim na poti ljubki golobčki, ki se drže v večjem številu že od nekdaj okrog samostana. Golobe se je pričelo streljati. Druge dežele in mesta redijo v okras in ži-vahnost okoličje golobe. V Benetkah samih — na slavnem Markovem trgu — jih goje na cele jate udomačene, da prilete na ramo tujcem in jedo iz roke. Pa menda niso Be-netke manj zgodovinsko slavno mesto kot je ptujski minoritni samostan.

Priporočamo trdko Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih pa-lific, nahrbtnikov, potreb-ščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za priko-jevanje in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO

čina ne bo smatralo za umor, marveč bo ob-sojen le radi uboja.

Kljub temu pa čaka plemenitaškega zlo-činca zelo huda kazena, ker je izvršil še razna druga kaznjiva dejanja, katerih na-tančnejšega opisa pa žal svojim bralcem ne moremo prinesiti iz razlogov javne dostoj-nosti.

Clifford, kajti on je bil tisti, ki je čital časopis, zmaže prevdarno s svojo osivelo glavjo.

»Če se ne varam, bo policija tudi po meni iztikala. Seveda pa le iztikala, ampak če me bo tudi našla, je vendar še veliko vprašanje. — Lasuljo in pomarejno brado sem si že omislil, dalje sem premenil svoje stanovanje ter se prijavil pod napačnim imenom. In baron si bo pač premislil, da me izda kot svojega pomagača. Naravnost vesel mora biti, da me policija ne more najti, ker bi se drugače zvedelo še za več njegovih zlo-činov, ki sicer ostanejo prikriti.«

Tako si slika v mislih Clifford svoj po-ložaj, ker nima niti najmanjše slutnje, da je Irčanka že toliko povedala o njem. Tudi ne ve, da ga policija že od včera išče. Zaenkrat je vsekakor še na varnem.

Ko je zapustil barona, je takoj zopet stopil v stik z razupitim lahkoživcem, kate-remu je nekoč že prav pridno pomagal pri njegovih nečednih poslih. Tudi je od svo-jeja novega podpornika prejel že precejšen znesek, seveda pod pogojem, da privede pu-stolovcu mlade, nedolžne žrtve.

Ker se razven njega nihče ne nahaja v kavarni, odloži končno časopis poleg se-be na stol. Videti je neverjetno dobro raz-položen. Saj pa ni tuda. Njegov sovržnik, baron ki ga je tako neusmiljeno pretepel, sedi sedaj v zaporu, brezvoljno so ga vta-knili v celico za morilec, kjer je že prebil nekoč eno noč — tedaj — ko so ga pomu-toma zgrabili v veri, da jim je padel pravi Jak v roke.

Clifford je dosegel zadoščenje, njegov mučitelj mu ne more več škodovati. Strašna trpinčenja, katera mu je prizadejal baron, so poplačana z obrestmi vrci.

Sedaj pogleda na uro.

»Aha, sedaj je že čas da odidem h go-spodični Spoor — upam, da se je danes že docela potolažila. — To vam je bilo truda, predno se je drobna stvarca odločila, da po-stane ljubica mojega novega podpornika. Toda danes se nadejam, da mu jo končno morem priversti in moj že precej izsušen žep se znova napolni z lepo svoto denarja.«

Pri besedi denar se prav satansko za-reči.

»Da, denar, denar, za blesketajočo ko-vino storim vse, kar se le zahteva od mene — prav vse!«

(Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana. Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana. Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.

Oglašajte

v

Novi Pravdi!

Pozor, krojač, šivilja, nošivilja! Kaj ti koristi kroj brez pouka? Z natančnim poukom preizkuše-nega po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesijonirani od ministrstva za trgovino in obrt. Ljubljana, Židovska ul. 5. Vsek mesec težnji za krojače, šivilje in nošivilje.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebščine do-bite najceneje v papir-ni trgovini

Miroslav Rivic
Ljubljana
Sv. Petra cesta 29.

Lastna knjigovoznica.
Velika zaloga šolskih zvezkov, map, in blokov.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trgu št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obre-stuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebne, trgovske in obrtne, zlasti pa kredite na kratek rok.

SUSUSUSUS

Najboljši šivalni stroji

so edino

Josip Petelinc

znamke

„Gritzner“ in „Adler“

Večletno jamstvo.

Delavnica za popravilo strojev.

Pouk v vezenju brezplačen.

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

SUSUSUSUS